

EL CINEMA I L'ORDE DELS CAVALLERS TEUTÒNICS

Les millors pel·lícules sobre l'orde dels cavallers teutònics són d'origen eslau i, com és lògic, no en projecten una imatge gaire bona, perquè el record que l'orde ha deixat a Polònia, a Rússia o als països bàltics és més aviat pèssim. La millor pel·lícula és, sense cap mena de dubte, *Alexander Nevsky* (1938) del gran director rus Serguei Eisenstein (1898-1948), amb una banda sonora de Serguei Prokofiev, un altre gran mestre.

La pel·lícula està centrada en l'enfrontament entre l'Orde teutònic i Alexander Nevsky (1220-1263), príncep i governador de Nóvgorod, una de les ciutats més importants, i més boniques, de la Rússia medieval. (Alexander Nevsky era contemporani de Jaume I [1208-1276] i va jugar en la història de la Rússia medieval un paper fins a un cert punt similar al del rei En Jaume en la història de la Corona d'Aragó). El 1242 els cavallers teutònics van intentar envair Rússia. Alexander Nevsky, que dos anys abans ja havia frenat una invasió sueca en la batalla del riu Nevà (d'on li ve el sobrenom Nevsky), va derrotar els cavallers teutònics en la batalla del llac glaçat Peipus. La victòria d'Alexander Nevsky, que aleshores només tenia vint-i-dos anys, va frenar per sempre més l'expansió dels cavallers teutònics per les estepes russes.

Alexander Nevsky es va gestar en un moment de gran tensió entre la URSS i Alemanya: per aquesta raó els cavallers teutònics són presentats en tota la pel·lícula d'una manera tan sinistra. La filmació es va acabar el 1938, i es va estrenar un any després, poques setmanes abans de la signatura del pacte Molótv-Ribbentrop (23/VIII/1939), un tractat de no agressió entre les dues potències que incloïa, entre les seves clàusules secretes, l'absorció de Letònia per part d'Alemanya, la repartició de Polònia i les annexions d'Estònia, Lituània i Finlàndia per part de la URSS. Com és lògic, la pel·lícula es va haver de retirar de seguida de la circulació per no ofendre el govern alemany. No es va poder tornar a exhibir fins que, a l'estiu del 1941, Hitler va violar el pacte de no agressió i va envair Rússia.

Polèmiques polítiques apart, *Alexander Nevsky* continua essent, vuitanta-dos anys després de la seva filmació, una de les millors pel·lícules d'un dels millors directors de cinema de la història. La banda sonora, que Serguei Prokofiev va començar a compondre agafant com a partitura l'*story board*, o guió dibuixat de la pel·lícula, abans fins i tot que en comencés el rodatge, és un altre dels valors afegits d'aquesta obra mestra.

Podeu veure de franc la pel·lícula sencera, que és l'opció més recomanable, als enllaços següents:

<https://www.youtube.com/watch?v=-nRev9FvsBU> (versió original subretolada en anglès)

<https://www.youtube.com/watch?v=Yn6yzT50AHM> (versió original subretolada en anglès i en castellà alhora)

O, si us ho estimeu més, voleu veure'n només algunes escenes us recomano les següents:

<https://www.youtube.com/watch?v=cnlKtd5tMDg> (els cavallers teutònics executen russos rebels al seu domini)

<https://www.youtube.com/watch?v=pXzhzVLE2VA> (més escenes de repressió)

<https://www.youtube.com/watch?v=k2eiAEU0QZI> (la batalla del llac Peipus)

Els cavallers teutònics (1960), pel·lícula també coneguda amb el títol de *La creu negra*, és una superproducció polonesa que també està centrada en una derrota, una altra gran derrota, dels cavallers teutònics: la batalla de Tannenberg (en alemany), Grunwald (en polonès) o Zalgiris (en lituà), que va tenir lloc el 15 de juliol del 1410. Es tracta d'una pel·lícula molt acurada, basada en la novel·la de Henryk Sienkiewicz *Els cavallers teutònics*, en què la influència d'*Alexander Nevsky* d'Eisenstein és més que evident. La va dirigir Aleksander Ford (1908-1980), que va ser mestre de Roman Polansky a l'Escola de Cinema de Lodz i un dels directors més destacats del cinema polonès de la guerra freda. Podeu veure l'inici de la batalla, segons el film d'Aleksander Ford, a l'enllaç següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=YBs4a4Io49I>

Si algú, després d'haver-se pres la paciència d'arribar fins aquí, està cansat de veure com els polonesos, els lituans i els russos no paren d'atonyinar els cavallers teutònics, pot canviar de canal i passar a l'expansió *Kingdoms* del joc d'estratègia *Medieval Total War II*, que podeu veure als enllaços següents, que agraeixo a Martí Renedo, el meu fill, que me'ls hagi facilitat. En el primer teniu a la vostra disposició, en una *demo*, l'inici d'un atac dels cavallers teutònics contra un petit exèrcit lituà, mentre que en el segon enllaç teniu una presentació general del joc

<https://www.youtube.com/watch?v=htwN88xMB80>

https://store.steampowered.com/app/4780/Medieval_II_Total_War_Kingdoms/

Com a mínim en aquest joc els cavallers teutònics no estan condemnats a perdre sempre. Com es coneix que el joc no l'han dissenyat als països bàltics, o a Rússia, sinó a Anglaterra!

Xavier Renedo i Puig

Institut de Llengua i Literatura Catalanes

Departament de Filologia i Comunicació

Universitat de Girona